

EXERCITATIO IVRIDICA

QVAESTIONEM CONTINENS

*Vtrum vidua, quae existentibus
liberis portionem hereditariam petit, pro-
pria bona conferre teneatur.*

QVAM

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE

P R A E S I D E

D. FRID. GOTTLIEB ZOLLERO

COD. P.P. ECCLES. CATHEDR. MARTISBVRG. CAPITVL. CVRIAE
IN PROVINCIA SVPREMAE, IVDIC. LVSAT. INFERIOR. NEC
NON FACVLTV. IVRID. ASSESS. ET ACADEMIAE
DECEMVIRO,

IN AVDITORIO ICTORVM

D. XI. MAI. MDCCLXIX.

P V B L I C E D E F E N D E T

CAROLVS CONRADVS RÜGERVS.

DRESDENS.

L I P S I A E

EX OFFICINA BREITKOPFIA.

EXERCITATIO IURIDICA

QUESTIOM CONTINENS

DE IURE PATRIAE
SIVE DE IURE CIVILI
SIVE DE IURE NATURALI

AVCTORITATE

ET

D. ERD. GOETLII SOLLEDO

IN IURIS PRACTICIS
SIVE IN IURIS CONSULTATIONE
SIVE IN IURIS PROCEDURE

IN AVCTORITATE

ET

CAROLVS CORNABVS RUGERTVS

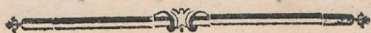
PRÆFATVS

LEIPZIGI
IN OFFICINA

Vtrum vidua, quae existentibus liberis portionem hereditariam petit, propria bona conferre teneatur.

§. I.

manifestam aequitatem habere titulum de Collationibus testatur Ulpianus *l. i. ff. de Collation.* Cum enim Praetor ad bonorum possessionem contra tabulas emancipatos admittat, participesque faciat cum his qui sunt in potestate bonorum paternorum consequens esse credit, ut sua quoque bona in medium conferant, qui appetunt paterna: cui et accedit sua auctoritate Iustinianus *Nov. XIX. c. 6.* Et quamvis iure hodierno mutata sit facies, cessat enim circa emancipatos bonorum possessio contra tabulas, cum iure Nouellarum liberi cuiuscunque sint gradus, sexus, aetatis et potestatis parentibus succedant, nihilominus tamen, ut inter ipsos, quos parentes sine praerogativa

tua diligere praesumuntur, seruetur aequalitas, iustitiae regulae desiderant. Exinde fit, vt siue successio ex testamento siue ab intestato contingat, filius, quod viuente patre animo non donandi accepit, in massam hereditariam conferre, et vt suae portioni detrahatur, pati cogatur. Mirum equidem videri posset, collationem intuitu parentum, qui liberis succedunt, penitus cessare, cum enim parentibus debeatur legitima, aequitati, quae, vt supra diximus, est principium collationis, conuenit, vt aequalis eorum sit successio. Ast si perpendere velis collationem esse ius singulare, et leges collationem constituentes, tantum de liberis non vero de parentibus cogitasse, liquido constat, legem hancce correctoriam, cum teste Paulo *l. 14. ff. de legib.* quod contra rationem iuris receptum est, ad consequentias non fit producendum ad alios casus non expressos non posse adplicari.

§. II.

Nil vltcrius monebo de bonis collationi subiectis, haec enim ab aliis prolixiori stilo relata et scriptis inserta inueniuntur. Id tantum in praesentiarum disquiram, quod nonnullis occasionem disceptandi suppeditat, et quotidie in foro obuenerit. Decedit nempe Titius et relinquit liberos et vxorem; huic in regula, nisi aliter conuentum competit electio, vtrum repetere illata, vel portioni statutariae insistere velit. Quod si posterius fecerit, an propria bona in massam hereditariam conferre teneatur, quaestio oritur.

§. III.

Plerisque placet distinctio, an vxori portio ex iure provinciali, vel ex statuto cuiusdam loci deferatur. In priori casu necessitatem propria conferendi bona viduae iniungunt.
In

In promptu ipsis est Const. El. XX. P. III. vbi legislator portionem competentem siue defunctus liberos reliquerit, siue non determinat, expressis tamen declarat verbis, daß die Frau in beyden Fällen alle ihre eingebrachten, anerbten, und andere Güther zusamt der Gerade in die gemeine Theilung zu bringen schuldig seyn solle. Quam ob causam etiam hereditibus mariti, qui cum vidua concurrunt, potestatem tribuunt, vt ab eadem, inuentarium vel specificationem bonorum iuramento confirmatam exigere queant. Cum enim inuentarii confectionem petere possint omnes, quorum interest. *l. 15. ff. de reb. auct. iud. possid.* heredes, quibus nondum constat, viduam omnia contulisse bona, ob praeiudicium, si non integrum inferatur patrimonium ipsis obueniens, ad eandem petitionem merito admittuntur. Quod maiorem consequitur auctoritatem, si considerare velis, in foro Saxonico etiam a liberis et descendantibus collationem mediante iuramenti religione fieri debere. Land-Recht lib. I. c. 13. Carpz. ad Const. El. XX. §. III. def. 9.

§. IV.

Quod si autem vidua ex speciali flatuto loci portionem hereditariam petat, collationi haud quaquam esse locum, adfirmant, eiusque rei rationem partim ex natura collationis, partim ex ipsa legis dispositione petendam esse credunt. Collationis nempe onus solis liberis, nunquam vero ascendentibus collateralibus, multo minus personis extraneis in quarum numerum vxor Nov. CVII. c. 1. refertur, imponitur. confer. *Glossa in l. 1. C. de legit. heredib. Jason in l. 9. C. de Collationib.* Cum itaque constitutio, quae viduam ad bona conferenda, quando portionem statutariam petit, obligat, sit exorbitans a iure communi, introducit enim aliquid, quod iure commune non valebat, exinde concludunt, eandem

dem dispositionem ad specialia locorum statuta minime esse adplicandam; sed viduam portionem statutariam reseruatim propriis bonis, petere posse existimant.

§. V.

Aliam rationem decidendi repetunt ex Const. El. XX. P. III. In citata constitutione Serenissimus Elector optime distinguit vtrum pactum vel statutum locale extet, vel deficiat. In priori quod huic sit standum expresse disponit, vtrumque enim efficit legem, a qua regulariter recedi nequit. In posteriori vero legislator de nouo disponit, et portionem certam determinat, insimul tamen iubet, vt collationis bonorum habeatur ratio. Cum itaque Serenissimus onus conferendi tantum exigat, si nec pactum nec consuetudo loci existat, exinde viduam, quae portionem ex speciali statuto loci desiderat, immunem a collatione pronunciant, quam sententiam praediuicio confirmat *Carpz. ad Const. El. XX. P. III. def. 7. Leyser specim. 409. med. 3. 4. 5. Menk. in Pand. ad tit. de Collation. §. 4. Illustris Hommel Rhapod. 74.*

§. VI.

Patrocinari et huic sententiae videtur Ius ciuile, quod successionem coniugum determinat. Quod si enim Nouellam LIII. cap. 6. euoluere voluerimus Iustinianus coniugi inopia laboranti succurrit, et si cum liberis concurrit, et defunctus bona reliquit, certam substantiae partem constituit, de onere vero conferendi nihil dixit, nec liberis eius rei causa actionem suppeditauit. Pariter etiam in Nov. CXVII. c. 5. quae successionis coniugalis facit mentionem de collatione, quae ab vxore exigi potest, nullum inuenies vestigium. Cum itaque in dubio huic decisioni, nisi specialis legis

legis dispositio causam mutat, sit insistendum, argumentum illudque non exiguum exinde deducitur, coniugem, quae non repetit illata, sed marito praedefuncto succedit, in regula ad conferenda bona propria cogi non posse.

§. VII.

Sed quamvis haec opinio in foro obtineat et casu obviente dicasteria in pronunciando eandem agnoscant, nondum tamen de veritate sum conuictus, sed contrarium defendi posse cenfeo. Antiquissimis nempe temporibus coniugibus nulla competeat successio, nisi deficientibus liberis, agnatis et cognatis, eo enim casu solummodo in integram hereditatem ad excludendum fiscum per bonorum possessionem a Praetore l. vn pr. et §. i. ff. vnde vir et vxor admittebantur: cuius rei rationem Praetor potissimum in eo ponebat, quod affectio coniugum sit principium atque fundamentum omnis cognatitiae successiois, imo omnium societatum tam simplicium quam compositarum, cum contra, fiscum inter et defunctum, nulla intercesserit amicitia. Quod etiam penes alias gentes fuit in vsu. Hanc ob rem vti constat apud Wisigothos, maritus et vxor cessante cognatione vsque ad septimum gradum hereditarie sibi inuicem successerunt, et apud Baioarios deficientibus liberis dimidiam partem vxori tribuisse, alteram vero partem mariti cognatis, vbi vero vidua post mortem mariti inter liberos sine viro viueret, portionem filialem ei dedisse iure vsufructus testatur *Hahn ad Pandect. h. t. n. 3.* ex quibus abunde apparet, olim vxori in tantum competuisse successioem, in quantum nec liberis, nec proximioribus cognatis fieret praeciudicium, eorum enim iura potiora habebantur.

§. VIII.

§. VIII.

Ast recentioribus temporibus mutauit causam Iustinianus, et pro parte admittit ad successionem coniuges, quamvis descendentes, ascendentes vel collaterales extent. Duo tamen et quidem singularia determinauit, 1) vt coniux superstes inopia laboret, i. e. non iis gaudeat opibus, quibus se sustinere, et dignitatem praedefuncti mariti, conseruare possit. Quod si enim alter coniunctorum aut dotem, aut ante nuptialem donationem, ex qua sibi prospicere possit, sufficientem habeat, Nov. LIII. c. VI. §. 2. successio penitus cessat, 2) vt vidua, quando cum liberis concurrat, portionem destinatam non iure proprietatis adquirat, sed tantum vsumfructum ad dies vitae percipiat. Ait enim Imperator Nov. CXVII. cap. 5. *ita quippe vt vsum solum in talibus rebus habeat mulier, dominium autem illis seruetur, quos ex ipsis nuptiis habuerit. Si vero talis mulier filios ex eo non habuerit, iubemus etiam domini iure habere eam res, quas ex viri facultatibus ad eam venire per praesentem iussimus legem.*

§. IX.

Haec si paulo penitius considerare velimus, apparebit, leges, quae coniugibus successionem tribuerunt, eo potissimum respexisse, ne liberis inferatur praecidium, sed vt potius aequalitas inter hos et coniugem superstitem seruetur. Confiteor equidem collationem proprie sic dictam penes coniuges cessare, et huius rei mentionem ius ciuile non facere, putarem tamen argumento legis collationem ad coniuges quoque adplicari posse. Cum enim vidua quatenus cum liberis concurrat, iure communi vsumfructum tantum bonorum praedefunctae coniugis percipiat, et proprietatis liberis maneat salua, aequitati quae leg. 90 ff. de R. I. in omnibus

omnibus quidem maxime tamen in iure spectanda est, omni ex parte conuenit, vt in casu, quo portionem iure domini retineat, in compensationem proprietatis, quam tali modo liberi amittunt, sua bona, ne pereat aequalitas, ad quam leges respexerunt, inferat. Nec differentiae rationem introspicere possum, cur discrimen inter successionem ex iure communi et ex statuto fingamus. Quod si enim in priori iniungamus onus conferendi viduae, qua ex causa quales hoc denegamus in posteriori casu, principium iuris assistentia corroboratum deficit, cum lege non distinguente, nobis vt a regula recedamus, non competat licentia.

§. X.

Incongruum sane videtur argumentum, quo Carpzov. ad Const. Elect. XX. P. III. def. 7. n. 8. et 9. vtitur. Patat nempe viduam, quae ex statuto succedit, eandem habere immunitatem a collatione, quae ipsi competit, quando ex pactis dotalibus portionem destinatam petit. Vehementer enim dubito, vtrum a successione pactitia ad eam, quae venit ex statuto, concludi possit, cum vtraque sit diuersa. Pactum etenim dotale, siue per modum contractus, siue in vim vltimae voluntatis celebretur, semper ita comparatum est, vt verbis conuentionis sit standum, nec alteri inuita altera parte recedere, et voluntatem mutare liceat. Cum itaque altera coniux alteri aliquid promiserit, de collatione vero nihil dixerit, vtique huic conuentioni est insistendum, eidemque onus, de quo pacifcentes non cogitauerunt, nequam imponi potest. Ast secus est, si ex statuto portionem consequitur, in hoc enim casu onus cum successio- nis emolumento coniunctum aequo ferre tenetur animo. Quod si itaque ius commune ab vxore collationem desideret, et statutum non aliter disponat, regulam sequi fas est,

B

cum

eum statutum, quod a iure communi recedit, strictissimam interpretationem exigat.

§. XI.

Nec contrarium disponit Const. Elect. XX. P. III. in qua legislator casus circa viduae successionem si vel pactum, vel consuetudo loci non extet, decidit, et portionem, quae tam existentibus quam deficientibus liberis ipsi competit, determinat, insimul tamen, vt in vtroque casu propria bona conferre debeat, disponit. Verba praecedentis propositionis, daß wenn zwischen Eheleuten, Ehesiftungen beredet und aufgericht, oder sonst des Ortes, da der verstorbene Mann wohnhaftig, wie es dießfalls gehalten werden solle, eine Willführ, oder beständige Gewohnheit eingeführet paulo penitius sunt interpretanda. Agit nempe legislator de pactis dotalibus, et statuto siue consuetudine loci, in quo maritus deeedit. In priori casu collatio plane non potest obuenire, quia pacta dant legem contractui, et vltra verba contrahentium nulla valet extensio. Quod si igitur in pactis dotalibus, quae viduae proprietatem certorum bonorum praedefuncti mariti tribuunt, collationis non fecerunt mentionem partes, merito illa cessat. Neutiquam enim onus imponi potest illi, qui dum ex pacto persequitur iura, se ad eius praestationem non reddidit obligatum. At si ex statuto vel consuetudine loci succedit vidua, aliter se res habet. Statuta enim, cum iuri communi derogent, strictissimam desiderant interpretationem, et in quantum illud non expresse tollunt, in tantum ei est insistendum; si itaque statutum, quod portionem hereditariam viduae determinat, collationis onus non expressis verbis prohibet, illud adhuc obtinere, iure defendimus, mutatio quippe quae sit tantum quoad quantitatem portionis, et eatenus a iure saxonico recedit,

cedit, effectum ad alios passus non expressos minime producere potest. Et hanc sententiam menti legislatoris esse conuenientem ex verbis subsequenter *wo aber diese Dinge ungewiß apparet.* Hac enim locutione Serenissimus indicare voluit, quomodo vidua, si vel statutum plane deficiat, vel quidem adfit, sed nec de existentia liberorum, nec forma succedendi distincte disponat, portionem petere possit, et collationem vtiq; obtinere, asserit.

§. XII.

Obuenit hac occasione quaestio, vtrum vidua portionem statutariam ex iure saxonico prouinciali petens, etiam legata in maritali testamento relicta conferre teneatur. Adfirmatiuam sententiam tuetur Carpzov. ad Const. El. XX. P. III. def. 29. et huius rei rationes duas addit 1) quia maritus in hoc casu esset debitor necessarius, qui certe animo compensandi legasse videatur, cum in necessitatibus nemo liberalis existat. 2) quia Constitutio Electoralis XX. disponit, vt vidua, quae marito succedit, omnia bona in communem massam hereditatis inferre debeat. Sed negare non possum contrariam sententiam mihi videri veriozem. Distinctio enim inter debitum voluntarium et necessarium, quam ex apicibus iuris Romani colligunt Doctores solido fundamento et ratione adaequata non nititur. Potius ad naturam legati est respiciendum et exinde decisio quaerenda. Legatum cum ex mera voluntate testatoris dependeat, inuoluit speciem liberalitatis, ea vero, vti inter omnes constat, compensationem non admittit, animo enim donandi testatorem legatum reliquisse colligimus. Hinc et creditor non obstante legato debitum adhuc petit, nec exceptio compensationis, nisi de voluntate testatoris constat, ab heredibus opponi potest. Cum enim ipse Carpzov.

B 2 def.

def. 5. confiteatur, viduam, cui per pactum dotale portio est constituta, nihilominus petere posse legatum in testamento relictum, quia voluntas mariti ita sit interpretanda, vt subsistat legatum, quod aliter fieri non posset, nullam video rationem, cur contrarium in casu, si ex statuto portionem petat vidua, obtinere debeat. Nec me offendunt verba constitutionis Electoralis, quippe quae tantum de bonis vxoris propriis disponunt, neququam vero legati, quod titulo singulari a marito recipit, mentionem faciunt.

ULB Halle

004 053 532

3

Handwritten initials

EXERCITATIO IVRIDICA

QVAESTIONEM CONTINENS

*Vtrum vidua, quae existentibus
liberis portionem hereditariam petit, pro-
pria bona conferre teneatur.*

QVAM

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE

P R A E S I D E

D. FRID. GOTTLIEB ZOLLERO

COD. P.P. ECCLES. CATHEDR. MARTISBURG. CAPITVL. CVRIAE
IN PROVINCIA SVPREMAE, IVDIC. LVSAT. INFERIOR. NEC
NON FACVLTV. IVRID. ASSESS. ET ACADEMIAE
DECEMVIRO,

IN AVDITORIO ICTORVM

D. XI. MAI. MDCCLXIX.

P V B L I C E D E F E N D E T

CAROLVS CONRADVS RÜGERVS.

DRESDENS.

L I P S I A E

EX OFFICINA BREITKOPFIA.